

Verejné financie na Slovensku: Zhodnotenie aktuálnej situácie a prognózy vývoja

Juraj Kotian

1. Realistickosť dosiahnutia stanovených cieľov – identifikovať riziká/zdroje krytia
2. Plnenie národných fiškálnych pravidiel
3. Informovať o prijatých opatreniach, trendoch, širší kontext a súvislosti
4. Vplyv na dlhodobú udržateľnosť
5. Nehodnotí sa kvalita opatrení (dobré/zlé), nedávajú sa explicitné odporúčania (len v kontexte mandátu RRZ)

Ciele rozpočtu verejnej správy na roky 2019-2021

Tab: Ciele v oblasti salda verejnej správy (ESA₂₀₁₀, % HDP)

	2017	2018	2019R	2020R	2021R
1. Rozpočet VS na roky 2018-2020	-1,63	-0,83	-0,10	0,00	
2. Fiškálny rámec VS (PS 2018-2021)	-1,04	-0,80	-0,32	0,00	0,00
3. Návrh rozpočtu VS na roky 2019-2021	-0,78	-0,60	-0,10	0,00	0,20
4. Schválený rozpočet VS na roky 2019-2021	-0,78	-0,60	0,00	0,10	0,30
5. zmena salda VS voči RVS 2018-2020 (4-1)		0,23	0,10	0,10	
6. Zmena salda VS schválená v NR SR (4-3)		0,00	0,10	0,10	0,10
(v mil. eur)		0	97	103	109

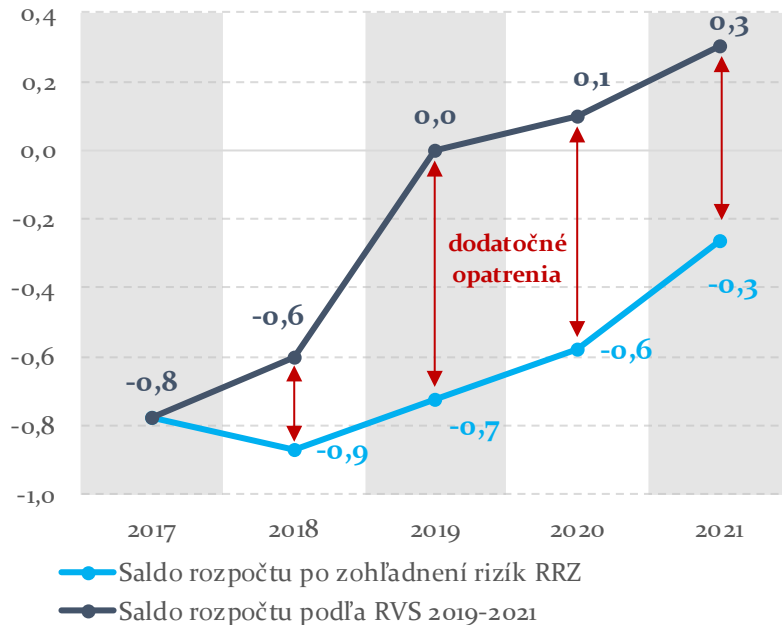
Zdroj: MF SR

- Cieľom rozpočtu VS na roky 2019-2021 je dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu v roku 2019 a prebytkového hospodárenia v rokoch 2020 a 2021.
- Vládny návrh rozpočtu predpokladal dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu v roku 2020, ciele rozpočtu boli zlepšené dodatočne počas schvaľovania v NR SR.
- Schválené ciele sú oproti predchádzajúcemu RVS 2018-2020 **ambicióznejšie**, cielené deficity v rokoch 2019 a 2020 sa zlepšili o 0,1 % HDP.

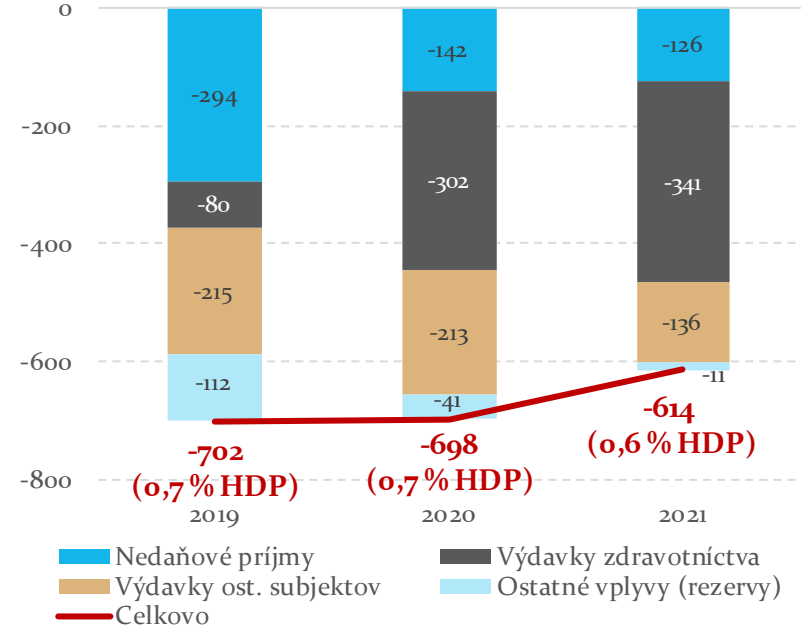
Riziká návrhu rozpočtu

Na splnenie cieľov bude potrebné prijať dodatočné opatrenia

Porovnanie odhadu RRZ s cieľmi vlády (% HDP)

Riziká rozpočtu VS na roky 2019 až 2021 (mil. eur)

Zdroj: RVS 2019-2021, RRZ

- Riziká v nedaňových príjmoch (najmä dividendy, predaj majetku)
- Očakávame vyššie výdavky zdravotníctva, samospráv, Sociálnej poisťovne a ŽSSK
- Vytvorené rezervy a vyššie daňové príjmy by mali pokryť riziká v štátnom rozpočte, vrátane vyššieho čerpania EÚ fondov

Hodnotenie súladu verejných financií na Slovensku s požiadavkami preventívnej časti Paktu stability a rastu

(% of GDP)	2017	2018		2019	
Initial position¹					
Medium-term objective (MTO)	-0.5	-0.5		-0.5	
Structural balance ² (COM)	-0.9	-0.8		-0.8	
Structural balance based on freezing (COM)	-1.4	-0.8		-	
Position vis-a-vis the MTO³	Not at MTO	Not at MTO		Not at MTO	
(% of GDP)	2017	2018		2019	
	COM	DBP	COM	DBP	COM
Structural balance pillar					
Required adjustment ⁴	0.5	0.5		0.3	
Required adjustment corrected ⁵	0.5	0.5		0.3	
Change in structural balance ⁶	0.9	-0.1	0.0	0.1	0.0
One-year deviation from the required adjustment ⁷	0.4	-0.6	-0.5	-0.2	-0.3
Two-year average deviation from the required adjustment ⁷	0.5	-0.1	0.0	-0.4	-0.4
Expenditure benchmark pillar					
Applicable reference rate ⁸	1.3	2.9		4.6	
One-year deviation adjusted for one-offs ⁹	-0.1	-1.1	-0.9	0.1	-0.1
Two-year average deviation adjusted for one-offs ⁹	0.1	-0.6	-0.5	-0.5	-0.5

Zdroj: Európska komisia, Commission opinion of 21.11.2018 on the Draft Budgetary Plan of Slovakia. November 2018.

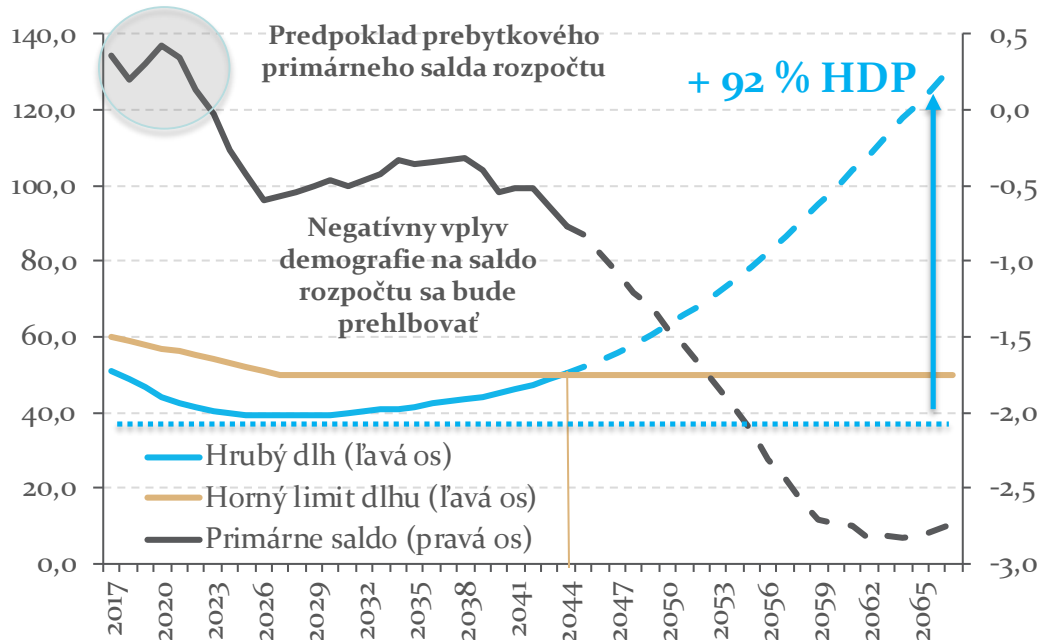
- Rok 2018: riziko výrazného odchýlenia vo výdavkovom pravidle na jedno- aj dvojročnom horizonte
- Rok 2019: riziko výrazného odchýlenia v oboch ukazovateľoch na dvojročnom horizonte
- Európska komisia konštatovala, že Návrh rozpočtu je „v širšom súlade“ s pravidlami Paktu stability a rastu (štrukturálne saldo by v roku 2019 malo byť blízko svojho strednodobého cieľa)

Dlhodobá udržateľnosť na základe vývoja dlhu a salda

zohľadňuje výsledok hospodárenia v roku 2017, aktuálne prognózy makroekonomického a demografického vývoja

www.rozpoctovarada.sk

Dlhodobý vývoj dlhu a primárneho salda v scenári nezmenených politík* (% HDP)

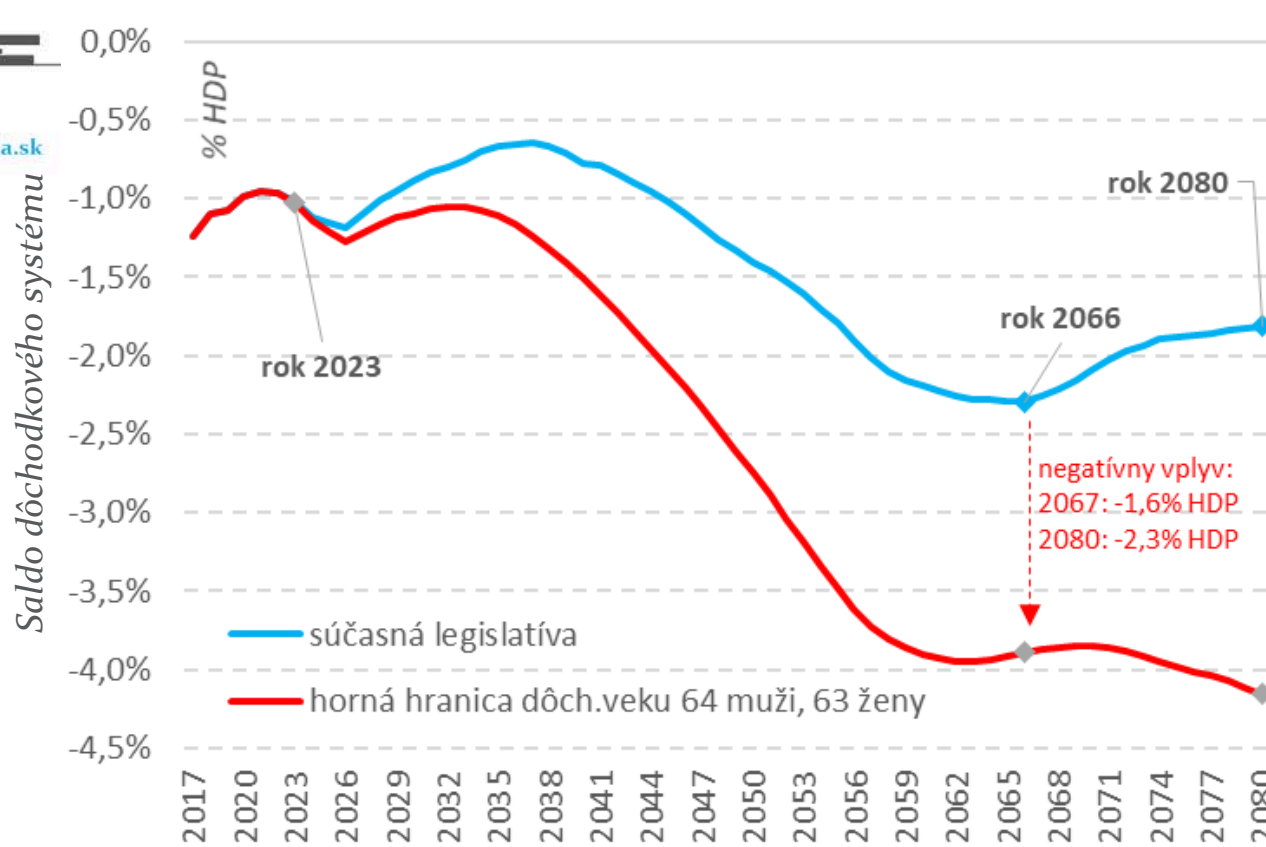

Zdroj: RRZ, Správa o dlhodobej udržateľnosti verejných financií, apríl 2018

* - táto kvantifikácia vzhľadom na dátum vypracovania ešte neobsahuje vplyv schváleného stropu na dôchodkový vek. Aktualizácia bude zverejnené v správe RRZ na konci apríla 2019.

- Dlhodobá udržateľnosť hospodárenia Slovenskej republiky predpokladá zotrvanie dlhu verejnej správy na bezpečných úrovniach, pod úrovňou 40% HDP
- Neznižovanie dlhu zhorší pripravenosť na starnutie a dlh sa dostane mimo bezpečnej úrovne – ohrozí zachovanie dlhodobo udržateľných verejných financií

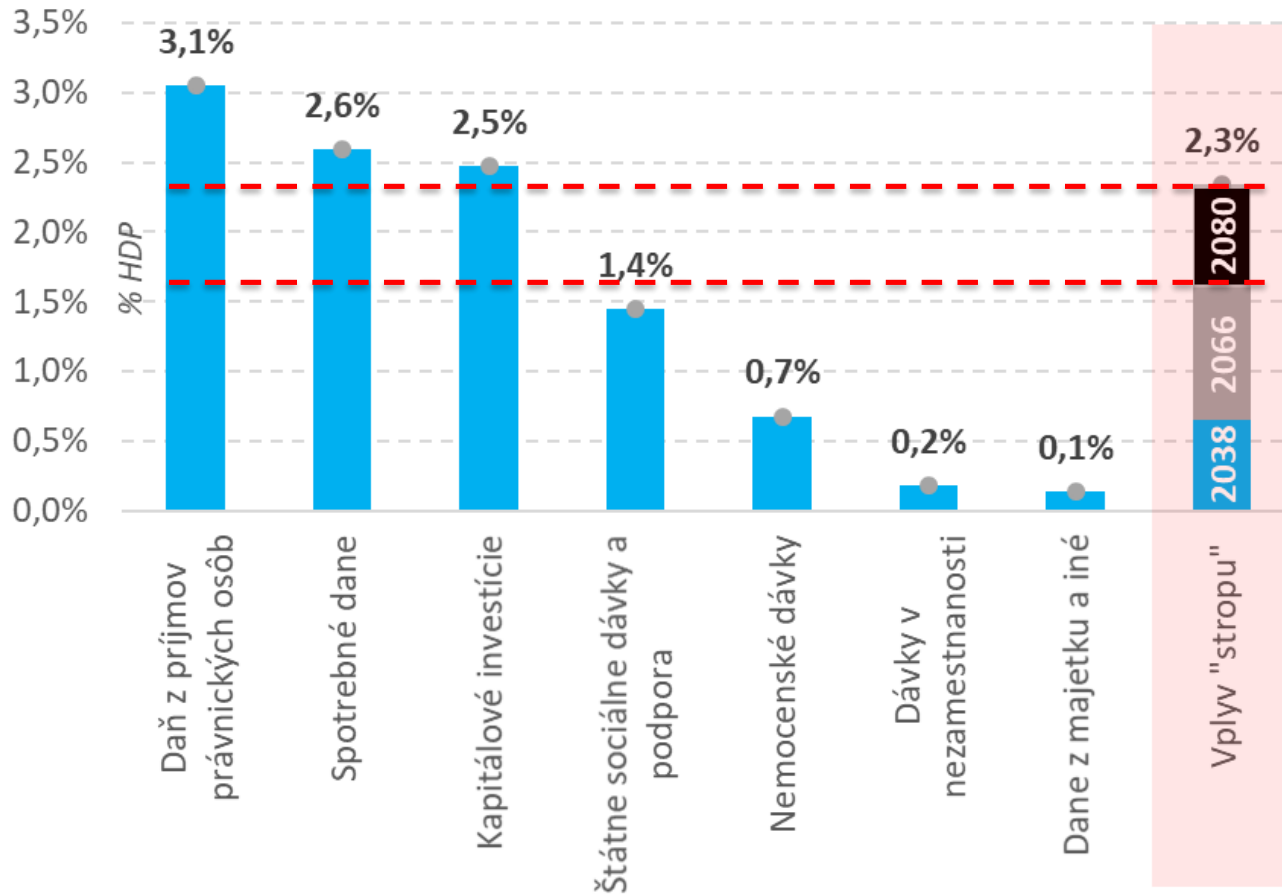
Zavedenie stropu dôchodkového veku (64) je veľmi nákladné opatrenie

Zdroj: KRRZ

- Negatívny vplyv na saldo VS by narástol na 1,6% HDP za 50 rokov
- Hrubý dlh verejnej správy by sa v rovnakom období zvýšil o 80,2 % HDP, čo znamená jeho zvýšenie o 138 mld. eur v cenách roka 2017

Náklady na neutralizáciu negatívneho vplyvu sú vysoké

Zdroj: KRRZ

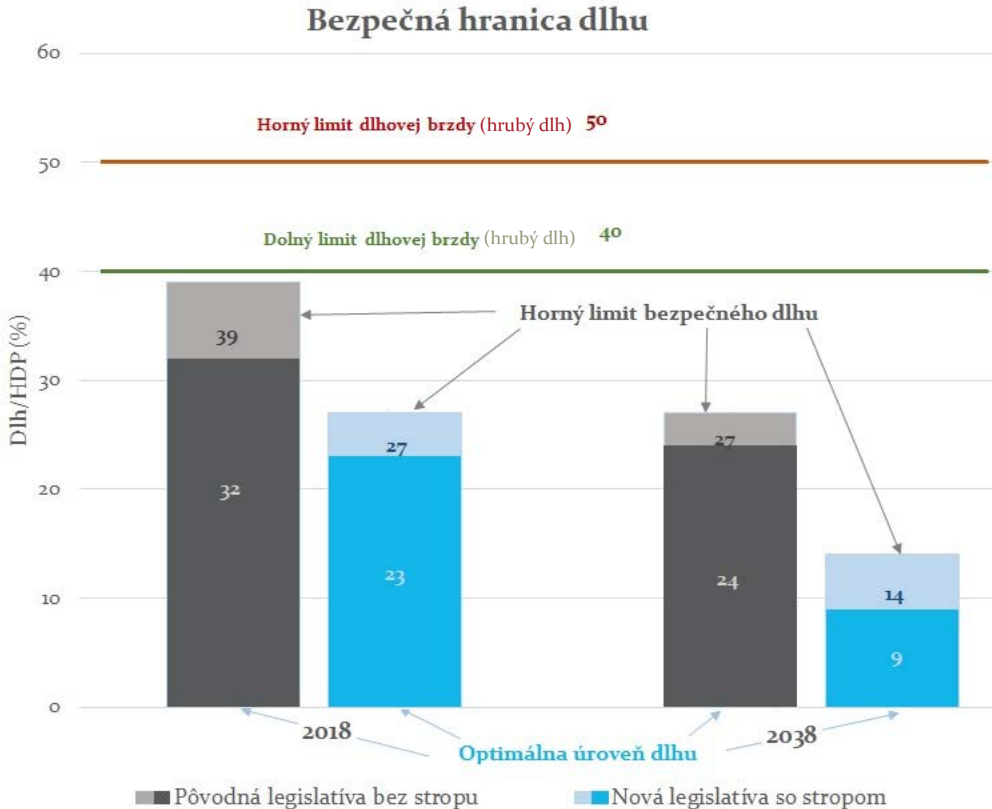
- Porovnanie vplyvu zavedenia dôchodkového stropu (v roku 2038, 2067 a 2080) s vybranými príjmami a výdavkami verejnej správy za rok 2018

Bezpečná úroveň verejného dlhu v najbližších rokoch klesne

Pre udržanie rizika defaultu na vládny dlh pod 10% je potrebné zníženie dlhu výrazne pod limity dlhovej brzdy

www.rozpoctovarada.sk

Vývoj úrovne dlhu pre nízke riziko defaultu

- **Bezpečná úroveň dlhu zohľadňuje** okrem zmien v demografii aj očakávané **náklady negatívnych ekonomických šokov**
- Starnutie populácie bude mať v najbližších desaťročiach také **negatívne vplyvy na rozpočet**, ktoré nebude pri dlhu na úrovni 40% HDP možné operatívne každoročne kompenzovať.

Nové navrhované opatrenia s negatívnym vplyvom na saldo

Opatrenia sa týkajú nastavenia daňovo-odvodového systému

www.rozpoctovarada.sk

- **Zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane**
 - zvýšenie koeficientu z 19,2-násobku životného minima na 21-násobok v roku 2020 a následne na 22,7-násobok od roku 2021

Vplyv opatrení na saldo rozpočtu VS (v mil. eur)

	2020	2021	2022
Štátny rozpočet	15	30	31
DPH	15	30	31
Samosprávy	-185	-363	-371
DPFO (vrátane 2% na VPÚ)* - obce	-129	-254	-260
DPFO (vrátane 2% na VPÚ)* - VÚC	-55	-109	-111
Celkový vplyv	-169	-333	-340
Celkový vplyv v % HDP	-0,2%	-0,3%	-0,3%

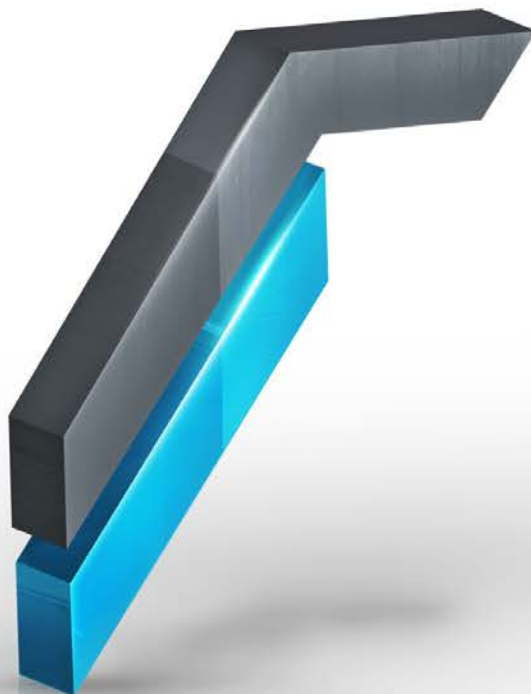
* Po zohľadnení výdavkov na verejnoprospešný účel (VPÚ).

- **Zmena sadzieb poistného na sociálne poistenie**
 - zníženie sadzby poistného na invalidné poistenie o 1 p.b.
 - zvýšenie sadzieb na starobné poistenie o 4 p.b. a zníženie sadzieb do rezervného fondu solidarity o 4 p.b.

	2020	2021	2022
Sociálne odvody - EAO			
Zamestnanci	-249	-264	-277
SZČO	-12	-15	-18
Dobrovoľne poistené osoby	-0,3	-0,3	-0,3
Celkový vplyv	-262	-279	-296
Celkový vplyv v % HDP	-0,3%	-0,3%	-0,3%

- **Zníženie sadzby DPH**
 - Zníženie sadzby DPH na potraviny na 10 % (okrem výnimiek)

	2020	2021	2022
Príjmy štátneho rozpočtu			
DPH	-473	-495	-515
DPPO	75	78	82
Celkový vplyv	-398	-416	-434
Celkový vplyv v % HDP	-0,4%	-0,4%	-0,4%

Ďakujem za pozornosť!

Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

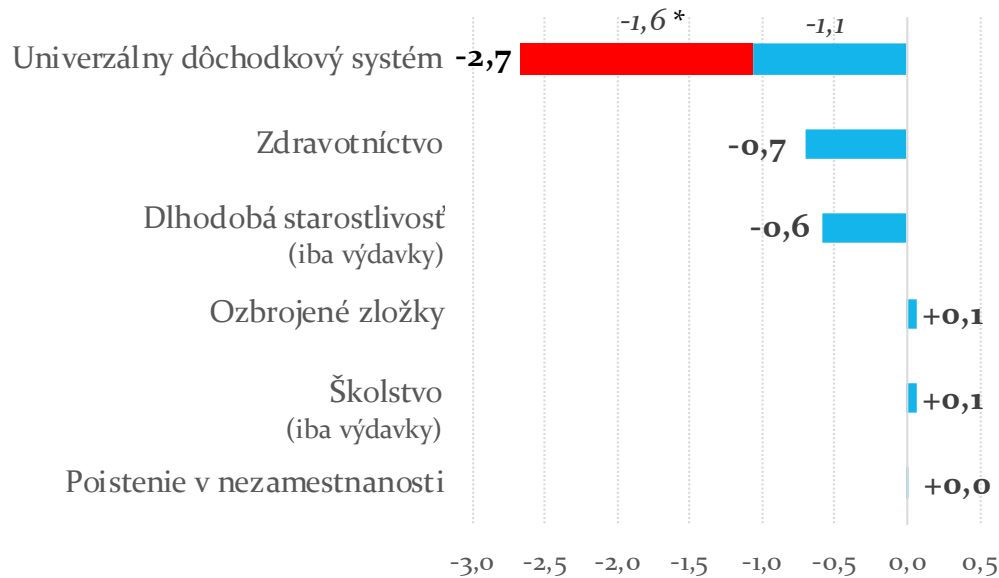
www.rozpoctovarada.sk

Ďalšie dlhodobé negatívne vplyvy na saldo rozpočtu

Vplyvom demografického vývoja sa primárne saldo rozpočtu do roku 2067 zhorší o 3,8 % HDP

www.rozpoctovarada.sk

Vplyvy na saldo rozpočtu v roku 2067 oproti roku 2017 (% HDP)

Zdroj: RRZ, Správa o dlhodobej udržateľnosti verejných financií, apríl 2018; prepočty RRZ (vplyv stropu dôchodkového veku)

* - vplyv schváleného stropu na dôchodkový vek

- V dlhodobom horizonte nie je negatívny vplyv demografického vývoja na verejné financie spôsobený iba rastom nákladov financovania dôchodkového systému
- Očakáva sa výrazný nárast výdavkov na zdravotníctvo a dlhodobú starostlivosť, pričom riziká voči prognóze sú prevažne negatívne